Finansklagenemnda Bank

Uttalelse FinKN-2017-133

15.03.2017

Ikano Bank AB (publ), Norway Branch

Utlån

Uforsvarlig kredittvurdering – fraråding- finansavtl § 47

Ved kredittvurderingen i april 2016 hadde banken klagers selvangivelse for 2015 tilgjengelig. Det fremgår at hun hadde en inntekt på ca. kr 309.000 og samlet gjeld på litt over kr 1.500.000. Ca. kr 1.350.000 av gjelden var boliglån. Av kreditorenes navn og størrelsen på gjeldspostene kan man slutte at den øvrige gjelden var forbrukslån, som klageren ved utgangen av 2015 hadde i åtte forskjellige finansinstitusjoner. Opplysningene i selvangivelsen viste at klager ved foregående årsskifte hadde mange forbrukslån, noe som kan være et tegn på en vanskelig økonomi. Disse opplysningene, i tillegg til gjeldens størrelse som var nær fem ganger inntekten, skulle ha ført til at banken frarådet ytterligere låneopptak. Banken må tilbakeføre innfridd kredittbeløp, ca. kr 16.500.

Saksfremstilling

Saken gjelder spørsmålet om hvorvidt banken har foretatt en forsvarlig kredittvurdering, om banken hadde plikt til å fraråde klager å oppta kreditten, og i så fall om hun har krav på hel eller delvis ettergivelse av gjelden.

Klager fikk i april 2016 innvilget en kreditt på kr 10.000. I mai 2016 fikk hun innvilget en økning av kreditten til kr 20.000. I september 2016 ble banken informert om at klager var i en vanskelige økonomiske situasjon, og kreditten ble sperret for videre bruk.

Klagers representant opplyser at klager fra oktober 2015 til september 2016 har opparbeidet seg kredittkortgjeld og lignende på til sammen kr 490.000. Pr. mars 2016 beløp denne type gjeld seg til kr 250.000. Gjelden ble innfridd ved opptak av et kommunalt startlån, som foreldrene er medlåntakere for. Fra april til september 2016 opparbeidet hun seg ny kredittkortgjeld på ca. kr 290.000.

Klager er enslig forsørger og ufør. Hun har fremlagt selvangivelse for 2015. Det fremgår av denne at hun hadde inntekt på ca. kr 309.000 og gjeld på ca. kr 1.500.000. Klagers representant opplyser at ca. kr 1.300.000 av gjelden er boliglån, som foreldrene har kausjonert for. Hun har en leilighet som er verdt kr 2,2–2,4 mill.

Klager opplyser at hun er i en vanskelig økonomisk situasjon. Hun har i løpet av kort tid pådratt seg forbruksgjeld til en rekke kredittinstitusjoner og andre foretak. Hun anfører at bankens kredittvurdering var uforsvarlig, og at banken skulle ha frarådet henne å oppta kreditten. Flere av de andre långiverne har slettet sine krav.

Klager krever at banken tilbakebetaler innbetalt beløp.

Finansforetaket anfører at kredittvurderingen var forsvarlig og at det ikke var grunn til å fraråde låneopptaket. Banken var ikke kjent med klagers problemer eller for øvrig at hun ikke skulle innvilges kreditt.

Kreditten ble innvilget på grunnlag av klagers informasjon i lånesøknaden, selvangivelse for 2015 og dokumentasjon på inntekt.

Senere søknader om kreditt den 30.5.16 og 20.9.16 ble for øvrig avslått.

Finansklagenemnda Banks begrunnelse

Det følger av finansavtalel. § 47 første ledd at banken skal fraråde låneopptak dersom forbrukerens økonomiske evne eller andre forhold på forbrukerens side tilsier at forbrukeren alvorlig bør overveie å avstå fra kreditten. Når frarådingsplikten etter § 47 første ledd ikke er oppfylt fra bankens side, kan låneforpliktelsen ifølge § 47 annet ledd lempes for så vidt dette finnes rimelig.

Banken forklarer at kredittvurderingen ble basert på tall som fremgår av en "skjermdump" som er lagt frem for nemnda. Av denne fremgår det at klageren hadde en årlig inntekt på kr 300.000 og samlet gjeld på kr 1.330.000. Banken forklarer samtidig at den hadde klagerens selvangivelse for 2015 tilgjengelig for sin vurdering. Av denne fremgår en inntekt på ca. kr 309.000, og samlet gjeld på litt over kr 1.500.000. Av denne gjelden synes ca. kr 1.350.000 å være boliglån, mens den øvrige gjelden besto av åtte mindre gjeldsposter varierende fra ca. kr 1.000 til vel kr 50.000. Av kreditorenes navn og størrelsen på gjeldspostene kan man slutte at alt dette må ha vært forbrukslån, som klageren altså ved utgangen av 2015 hadde i åtte forskjellige finansinstitusjoner. Nemnda ser det slik at disse opplysningene skulle ha ført til at klageren ble frarådet ytterligere låneopptak i innklagde bank. Dette skyldes ikke bare at klageren ifølge siste selvangivelse allerede hadde en gjeld på nær fem ganger inntekten, men også at opplysningene i selvangivelsen viste at klageren ved foregående årsskifte satt med mange forbrukslån, noe som kan være et tegn på en vanskelig økonomi. Det fremgår ikke av dokumentene om banken var kjent med at forbrukslånene ved inngåelsen av kredittavtalen med banken i april 2016 var blitt refinansiert med et nytt lån som var tatt opp med foreldrene som medansvarlige. Dette er ikke avgjørende, idet de mange forbrukslånene ved siste årsskifte i alle tilfelle burde ha fått banken til å erkjenne vanskene i klagerens økonomi. Nemnda ser det slik at banken skulle ha frarådet både den opprinnelige kreditten på kr 10.000 og den etterfølgende økningen til kr 20.000. Brudd på frarådingsplikten bør i dette tilfellet resultere i at klageren fritas for kredittforpliktelsen i sin helhet. Nemnda forstår det slik at trukket kreditt er blitt innfridd gjennom økonomisk bistand fra far. Beløpet er av banken oppgitt til ca. kr 16.500. Nøyaktig beløp fremgår ikke. Nemndas konklusjon innebærer at banken må tilbakeføre det samlede beløpet som er innbetalt under kreditten, til klageren.

Uttalelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Banks konklusjon

Klageren gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trygve Bergsåker (leder), Henning Jakobsen, Erik Bøhn, Jan F. Haraldsen, Ane Køber Opstad og Gyrid Giæver.